

Povedomie ľudí k úcte a ochrane životného prostredia treba posilniť

Dlhotrvajúcim a zároveň neriešeným alebo nedostatočne riešeným problémom našej spoločnosti je nízka uvedomelosť občanov vo vzťahu k životnému a kultúrnemu prostrediu. Spoločnosť venuje určitý priestor na informovanie a oboznamovanie ľudí o potrebe meniť vzťah k prírode a kultúrnym pamiatkam, realita však ukazuje, že ide o príliš malý priestor. Všetci pritom vieme, aké je naliehavé súčasný stav zmeniť.

Ohľaduplný prístup všetkých nás k životnému prostrediu spôsobuje nielen krajší pohľad na krajinu, ale aj vyššie hodnotenie krajinného prostredia zo strany turistov a návštevníkov.

Odbor cestovného ruchu a kultúrneho dedičstva Banskobystrického samosprávneho kraja vykonáva už od roku 2006 na 6 základných školách (II. stupeň) a 6 stredných školách v našom kraji osvetové aktivity zamerané na postupné budovanie nového vzťahu verejnosti k cestovnému ruchu a životnému prostrediu. Ich obsahom sú projekcie filmov, besedy, aranžovanie

násteniek a krúžková činnosť. V interaktívnych činnostiach žiaci aj študenti prejavujú svoje pozoruhodné tvorivé nápady a postoje. Nevšedným spôsobom formujú svoj postoj k okoliu, úcte a rešpekt k pohoriam, riekam, živočíchom i rastlinkám. Spočiatku letargický postoj žiakov i študentov sa začal postupne meniť na vážny, s rešpektom k prírode, ktorú treba chrániť. Usilujú sa vymyslieť čo najlepší spôsob, ako dosiahnuť pozitívne zmeny a prejavujú nebyvalý záujem venovať svoj voľný čas na skrášľovanie okolia panelákov, lesných cestičiek, prímestských jazier a rekreačných stredísk.

Spoluprácou so školami chceme prispieť k obohateniu praktických a veľmi osočných životných postojov žiakov a študentov. Želáme si zároveň, aby dnešní žiaci a študenti hlbšie precítili krásu, ktorú nám všade v okolí celkom bezplatne ponúka príroda.

Ing. Anton Bača
odbor cestovného ruchu a kultúrneho dedičstva
VÚC Banská Bystrica

Hornopršianska skládka odpadu minulosťou

Jednou z priorít mesta Banská Bystrica v oblasti ekológie je projekt uzatvorenia a rekultivácie bývalej skládky pevného domového odpadu (PDO) Horné Pršany. Odpad sa na skládku ukladal v rokoch 1986 – 1998. Územie sa nachádza juhozápadne od Banskej Bystrice, východne od obce Horné Pršany, v katastrálnom území Kremnička. Ide o starú ekologickú záťaž, ktorá znečisťovala životné prostredie škodlivými látkami, najmä priesakmi do podzemných a povrchových vôd. Negatívne vplyvy skládky sa prejavovali znečistením zrážkových vôd ústiacich do blízkeho Kremničského potoka s následným vyústením do Hrona. Realizácia projektu ovplyvní obyvateľov priľahlých obcí na juhu od Banskej Bystrice po toku rieky Hron, až po Zvolen (najmä obce Kremnička, Vlkánová, Hronsek, Sliac).

Cieľom projektu je obmedzenie negatívneho vplyvu odpadu na životné prostredie prostredníctvom bezpečného uzavretia skládky komunálneho odpadu, následná rekultivácia skládky a zabezpečenie monitoringu. Na ploche 44 430 m² bolo uložených 630 000 m³ odpadu. Na skládke je umiestnený odpad z domácností a podnikateľských subjektov bez nebezpečných vlastností. Skládka

bola počas prevádzky zabezpečovaná len zásypom vrstvou zeminy.

Okrem vody ďalšou ohrozenou zložkou životného prostredia je pôda ohrozená znečistenou vodou presakujúcou telesom skládky. Schopnosť pôdy viazať na seba škodliviny, znamená problém dekontaminácie. Prašnosť, zápach a vznikajúce skládkové plyny sú hlavnými znečisťovateľmi ovzdušia v okolí skládky. Najväčšie znečistenie plynými exhalátmi nastalo počas požiaru v júni 1998, kedy došlo k vznieteniu uloženého odpadu.

Záberom pôdy pod skládkou došlo k zničeniu zraniteľných rastlinných a živočíšnych druhov (najmä hmyzu a drobných stavovcov). Odstránenie krovísk a zvýšená prítomnosť predátorov ohrozila hniezdne stanovišťa vtákov. Kvalita života ľudí bývajúcich v blízkosti skládky bola narušená. Nezanedbateľná je aj celková strata rekreačnej funkcie krajiny - obmedzenie priestoru vhodného na oddych a rekreáciu a zníženie estetickej hodnoty krajiny.

Celkové náklady projektu sú 67 718 381 Sk. Keďže ide o finančne náročnú investíciu, mesto Banská Bystrica ju v minulosti nebolo schopné zabezpečiť z vlastných zdrojov, preto podalo žiadosť o spolufinancovanie zo štrukturálnych fondov EÚ. V októbri 2005 minister životného prostredia SR schválil žiadosť mesta Banská Bystrica o pridelenie nenávratného finančného príspevku vo výške 64 332 462 Sk, čo je 95 % z celkových nákladov projektu. Európsky fond regionálneho rozvoja poskytuje 50 788 786 Sk

(cca 75 %), štátny rozpočet SR 13 543 676 Sk (cca 20 %), mesto z vlastného rozpočtu pokrýva 3 385 919 Sk (5%).

Rekultivácia skládky

Odstrániť negatívne vplyvy na životné prostredie znamenalo čo najrýchlejšie integrovať skládku späť do prírodného prostredia. Kvôli nevhodným klimatickým podmienkam a prekážkam z popadaných stromov na prístupovej ceste sa s prácami na stavbe mohlo začať až v máji 2006. Pôvodná skládka PDO prešla procesom rekultivácie. Na mieste navoženého odpadu sa urobili také technické opatrenia, ktorých cieľom je prekrytie celej skládky pomocou tesniacich a drenážnych vrstiev, ktoré zamedzujú vnikaniu vody do telesa skládky.

Biologická rekultivácia pozostáva z opatrení spočívajúcich vo výbere, výsadbe a udržiavaní zelene. Výsledkom je ekologicky stabilné územie pokryté trvalými travnými porastmi. Teleso skládky je zakryté odplyňovacou štrkovou vrstvou, geosyntetickou tesniacou rohožou a drenážnym geokompozitom na celom povrchu. Na skládku bola postupne navožená a po vrstvách rozprestretá vrstva zeminy s hrúbkou 500 mm. Na celej ploche bola vysiatá tráva. Sanačná drenáž odvádza vodu z plošnej drenáže do odvodňovacích priekop. Plynové zariadenie pre spaľovanie bioplynu je osadené v monobloku. Táto časť je vybavená elektrickým zabezpečovacím, meracím a poistným zariadením.

Odvodňovacie priekopy sú okolo celého telesa skládky a sú uložené do betónového lôžka. Rekultivovaná skládka sa monitoruje v zmysle platných predpisov. V súčasnosti je skládka PDO už skolaudovaná. Po realizácii projektu sa bude pokračovať v sledovaní kvality vôd. Rozbory bude naďalej realizovať Slovenský vodohospodársky podnik, Povodie Hrona Banská Bystrica.

Ing. Beata Kostúrová
vedúca referátu životného prostredia MsÚ B. Bystrica

